

"ויעשו פעמני זהב טהור ויתנו את הפעמנים בתוך הרמנים על שולי המעיל סביב בתוך הרמנים" (לט, כה)

בין כל שני רימונים היה פעמון אחד, רמז למאמר חז"ל 'מילה בסלע' שתיקה בתרי"י. כי הרי כתוב שהפעמון בא לכפר על חטא לשון הרע ועל דיבורים מיותרים, ולכן תלו את הפעמון המצלצל בין שני הרימונים השותקים.

ברכת אברהם

אנקודל'ה

"וירקעו את פחי הזהב וקצץ פתילים לעשות בתוך התכלת ובתוך הארגמן ובתוך תולעת השני ובתוך השש מעשה

חשב" (לט, ג)

דרש פעם הרה"ק רבי פנחס מנחם מפילץ זי"ע: יש פה מסר לאלו שבידם זהב רב, שלא ירגישו שבגלל עושרם יש להם מעלה על אחרים. ובאה התורה להדריכם שיחביאו את עצמם כמו אותו פתיל דק של זהב שהיה שזור בתוך חוטים של תכלת, תולעת שני, שש וארגמן, כדי שיתבטל בתוך הכלל. ואפשר לומר שזה גם הטעם שאמרו חז"ל בברכות שכאשר המלך כורע בתחילת תפילת שמונה עשרה שוב אינו זוקף עד שיסיים את כל התפילה, כי ממנו נדרשת הכנעה יותר מאשר

מאדם רגיל

שפתי צדיק

"כל הזהב העשוי למלאכה ככל מלאכת הקודש" (לח, כד)

אמר התפארת שלמה מרדומסק זי"ע, כל בריאת הזהב לא הייתה כי אם לימלאכת הקודש - שהאדם יתן מזהבו לצדקה ולעשיית מעשים טובים, ולא חלילה שיניח את כל ממונו לעצמו או יורישו לבניו ולזרעו אחריו.

תפארת שלמה

"את ארון העדות" (לט, לה)

רבי מרדכי הכהן היה אומר: "ארון העדות" - הארון עצמו הוא העדות. ארון הספרים של אדם מעיד על מהותו ועל טיבו. רצונך לתהות על קנקנו של אדם, לך אצל ארון הספרים שלו. איש איש ואישיותו בארוננו, ובלבד שיהיה תלמודו בידו - שיהיו הספרים משומשים ממגע ידיים.

הגיליון לזכות ולבריאות אדונינו מורינו
ורבנו ר' ישכר דוב בן מרים שליט"א

"אלה פקודי המשכן" (לח, כא)

המילה 'פקודי' הוא מלשון חסרון, כמו 'ולא נפקד ממנו איש'. 'אלה פקודי' - אלו שתמיד מרגישים חסרון בעצמם בגלל ענוותנותם, הם 'המשכן' שהקב"ה שוכן בתוכם.

ליקוטי אש

"אלה פקודי המשכן משכן העדת" (לח, כא)

הרבנו בחיי כותב ש"המשכן" עם חמש האותיות בגימטריא ת"כ, כמניין שנות הבית השני: "משכן" בגימטריא ת"י, כמניין שנות הבית הראשון: "העד(ו)ת" - בגימטריא תע"ט, כמספר שנות המשכן עד בנין הבית. החתם סופר מוסיף על כך ואומר: ולמה חסר חמשה במספר שנות הבית שני וצריכים בשביל זה לצרף את חמש האותיות? לרמז על חמשה דברים שחסרו בבית שני, כמו שאמרו חז"ל (יומא נב:): ארון, אש, שכינה, רוח הקודש ואורים ותומים.

חתם סופר, רבנו בחיי

"וירא משה את כל המלאכה והנה עשו אותה כאשר צוה ה' בן עשו ויברך אותם משה" (לט, מג)

לכאורה היה יותר ראוי שמשה רבינו ייתן להם את ברכתו רק כשיסיימו להקים את המשכן, שאז יראה עד כמה הכינו הכל כמו שצריך שיהיה מותאם למשכן, ולמה הזדרז משה רבנו לברך אותם כבר עם סיום מלאכתו של כל אחד ואחד עוד לפני שהוקם המשכן? הרי מנהג העולם שכשבעל מלאכה לדוג' מקבל עבודה לעשות דלתות, חלונות וכד', גם אם סיים להכין אותם, הוא עדיין לא יקבל את שכרו עד שיתקין אותם, כי ייתכן ויצטרך לעשות עוד שינויים ותיקונים. אלא במשכן לא היה כך מאחר שכל מעשיהם היו בסיוע צמוד מהשמים, וכלשון הכתוב: "מלא אותם חכמת לב לעשות כל מלאכת", שפירושו לעשות כל מלאכה כמידתה ומתכונתה בדיוק עצום, היה ברור שלא יזדקקו עוד לשום תיקון בעת הקמת המשכן. ולכן לא עיכב משה רבינו את ברכתו המגיעה להם עד גמר הקמת המשכן, אלא מיד כאשר "וירא משה את כל המלאכה והנה עשו אותה כאשר צוה ה'" - בלא שום חסר אזי "ויברך אותם משה"

משלחן גבוה

אזיס ווארט

"אלה פקודי המשכן משכן העדת" (לח, כא)

אומר רש"י: המשכן משכן – שני פעמים רמז למקדש שנתמשכן בשני חורבנין על עונותיהן של ישראל, מאחר שהמשכן נקרא כך על שם היותו משכון על עונותיהם של ישראל, מתעוררת שאלה עצומה: הלא דין מפורש הוא שמשכון צריך להחזיר, כפי שאומרת התורה "עד בא השמש תשיבנו לו..." (כב, כה), מדוע אפוא, לא מחזיר לנו הקב"ה את בית המקדש, שהוא המשכון? אלא, שהתשובה לכך טמונה בהמשך הכתוב: "והיה כי יצק אלי ושמעתי" (שם, כו), ואנו, או שאיננו צועקים ואיננו מבקשים, או שהננו צועקים ומבקשים אך כוונתנו אינה להתחנן על בית המקדש, אלא אנו דואגים לחשבון הבנק שלנו ולצרות הפרטיות שפוקדות אותנו, ואם כן, לא ייפלא, שאיננו זוכים להשבת המשכון ולבניין הבית.

הגר"ז זצ"ל, אחיו של הגר"ח מוולאז'ין זצ"ל

שבת החודש

כתוב בהלכה שבחודש ניסן "אין עוברין על פניהן" - אין אומרים תחנון (נפילת אפים) אומר האמרי חיים - אין עוברין על פניהם - יהודי אסור לו ללכת עם פנים נפולות ובעצבות.

אמרי חיים

"החודש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה"

בהלכה מוזכר שכל חודש ניסן אסור לצום למעט ראש חודש וכל השנה זה הפוך שבראש חודש אסור לצום אבל כל החודש כן מותר לצום, וזה מרומז בפסוק: "החודש הזה" - חודש ניסן "לכם ראש חדשים" - הוא כמו ראשי חדשים שאסור לצום כל החודש אבל "ראשון" - היום הראשון - "הוא לכם לחדשי השנה" - הוא כמו כל שאר השנה שמותר לצום בראש חודש כמו ראש חדשים.

צדיקים

"חודש אשר ישועות בו מקיפות"

מה הכוונה "מקיפות"? אלא חודש אדר ראשי תבות "אני ד' רופאך, וכן אייר ר"ת אני י-י רופאך.

צדיקים

"ככל אשר צוה ה' את משה כן עשו בני ישראל את העבודה" (לט, מב)

ביאר המגיד מדובנא זצ"ל את הפסוק במשל: מלך הגיע לעיר שרוב תושביה היו עניים, ומלבד עשיר אחד, לא היה בידם להביא מנחה לפניו. אולם העשיר רצה לזכות במתנה את כל בני עירו, והזמין כלי יקר המורכב מהרבה חלקים קטנים של זהב, כסף ונחושת, ועל כל חלק הפקיד אדם אחר שיהיה אחראי על עשייתו, וכך צירף הרבה אנשים למלאכת המתנה עבור המלך. כשנגמר הכלי, הלך העשיר עם כל בני העיר להעניק למלך את המתנה. הכלי מאד מצא חן בעיני המלך, שביקש לדעת מי הם האומנים ששקדו על עשייתו. הצביע העשיר לעבר בני עירו שהתייצבו לפני המלך. כך גם נהג משה רבינו ע"ה, בשעה שנגמרה מלאכת המשכן שנעשתה בנדיבות לבם של כל בני ישראל, הביא את כולם והעמידם לפני ה' ואמר, "כל בני ישראל הם האומנים של בית מקדשך".

ילקוט מאיש לרעהו

"אלה פקודי המשכן משכן העדת..." (לח, כא)

מבאר רש"י: מדוע נכתב פעמיים בפסוק המילה 'משכון': "אלה פקודי המשכן משכן העדת..."?! רמז למשכון שנתמשכון פעמיים = בשני חורבנין על עונותיהם של ישראל. שואל המגיד מדובנא זצ"ל: מנין מצא רש"י רמז שהכוונה היא דווקא למשכון?! והוא משיב כדרכו במשל: שני אנשים הגיעו לחנות תכשיטים, האחד עשיר מופלג והאחר אדם פשוט שביקש לשמר את כספו בתכשיט בעל ערך. שניהם קנו במיטב כספם והלכו לביתם. רק שיש שוני במעשיהם לכשיגיעו הביתה: העשיר יוציא את התכשיט וייתן לבני ביתו לענוד אותו ולהראות לכולם את יופיו. אין לו צורך לרשום בכמה קנהו כי תכשיט הוא קונה... מה שאין כן אצל השני, לכשיגיע לביתו רושם הוא מיד את שוויו ומניחו במקום מסתור. אם בבוא היום יצטרך למשכנו בעבור הלוואה הרי שרשום לו בכמה קנה אותו... הנמשל ברור אף הוא: לרש"י היה קשה לשם מה נצרך פירוט מדוקדק של כל דבר ודבר במשכון?! הבין מכאן רבי שלמה יצחקי הקדוש שכנראה המספרים והרישום הם חובה כיוון שכנראה לסוף נדרשים הם לצורך משכון...

המגיד מדובנא

המשך פרשת פקודי

"חרש וחשב" (לח,כג)

התורה מלמדת אותנו כשאנו ניגשים לעשות דבר מה מסוים, עלינו קודם כל לשתוק ולחשוב, וכלשון הפסוק "חרש וחשב".

עטרת ישראל

"ומשחת אותם, כאשר משחת את אביהם" (מ, טו)

הקב"ה מצווה את משה רבנו למשוך את בניו של אהרן, המילים "כאשר משחת את אביהם" לכאורה מיותרות, ומה באות ללמדנו? מסביר המשך חכמה: כשמשח רבנו משח את אהרן לכהונה גדולה - לא היה מקום שיקנא בו עקב גדולתו, שהרי משה עצמו היה גדול ומנהיג. אך כשמשח את בניו של אהרן, כאן כבר לכאורה היה מקום לקנאה על כך שאהרן זכה שבניו יהיו ממשיכי דרכו, ומשה לא זכה לכך (שהרי יהושע הנהיג את העם אחריו, ולא בניו). משום כך, מדגיש ומורה לו הקב"ה שימשחם בעין טובה ללא קנאה - "כאשר משחת את אביהם"; כשם שאת אביהם משחת בעין טובה וללא קנאה כלל, כך גם ביחס לבניהם.

משך חכמה

"וכסף פקודי העדה" (לח,כה)

"פקודי" זה מלשון "חסרון" - דוגמת הפסוק 'ולא נפקד ממנו איש', הגמ' אומרת בנדדים ש"בנות ישראל נאות הן אלא שהעניות מנוולותן" וזה מה שמרומז כאן בפסוק "וכסף" - זה שהכסף "פקודי העדה" - חסר לעדה הכוונה לכלל ישראל, זה מה גורם שאנחנו נראים ככה.

דברי ישראל

"ככר לאדן" (לח,כז)

"ככר" - מלשון כיכר לחם, "לאדן" מלשון אדון העולמים - כשבן אדם מחובר להקב"ה, יש לו כיכר - דהיינו פרנסה כי זה תלוי אחד בשני וזה מרומז בפסוק "ככר לאדון".

דברי ישראל

"וירקעו את פחי הזהב" (לט,ג)

אומר התרגום אונקלוס על "וירקעו" - 'ורדידו' - הכוונה שעשו את הפחים דקים, 'זהב' מרמז על פרנסה ו'פחי הזהב' - מרמז על דאגות הפרנסה, אומרת התורה לבן אדם שכשיש לך דאגות פרנסה - דהיינו "פחי הזהב" אז "וירקעו" - תקטין את זה על ידי זה שאתה סומך על הקב"ה היושב במרומים ב"וירקעו" - ברקיע.

דברי ישראל

א נקודל'ה

"וירא משה את כל המלאכה והנה עשו אותה כאשר

ציווה השם.. ויברך אותם משה" (לט,מג)

לכאורה עם ישראל עשה "כאשר צווה ה'" ועדיין משה רבנו בירך אותם, התורה מלמדת אותנו להודות, אם האשה עשתה איזה מאכל טוב, לא לחשוב שבגלל שזהו תפקידה לבשל, לנקות וכדומה - אין צורך להודות לה אלא אדרבה - תודה לה ותברך אותה על זה.

צדיקים

"ויעל הנרות לפני ה' כאשר צוה ה' את משה" (מ, כה)

כשכיהן רבי אריה לייב הלר זצ"ל בעל קצות החושן כרב בעיר סטרי, היה שם בעל בית עשיר שהתעסק רבות במעשי צדקה, אבל רצה שכל מעשה טוב שהוא עושה יתפרסם ברבים. העיר לו פעם הרב, שבעשיית מצוה אסור שיהיו פניות עצמיות. שאלו העשיר "מה זה מזיק? הרי נמשלה המצווה לנר ככתוב 'כי נר מצוה ותורה אור', ומה זה משנה איך מדליקים את הנר?" השיב לו רבי אריה לייב, שבתורה כתוב במפורש 'ויעל הנרות לפני ה'" - את הנר צריך להדליק לפני ה' - רק לשם שמים בלא פניות.

ילקוט מאיש לרעהו

"מעשה חושב" (לט,ג)

כשעולה ליהודי מחשבה טובה - שיוציא את זה ישר למעשה וזה מה שמרומז בפסוק "מעשה חושב" - שיעשה מעשה בשנייה שחושב שעולה מחשבה בראשו.

חסד לאברהם

עצם הבריאה של הזהב בעולם הוא "למלאכה בכל מלאכת הקודש"

תפארת יונתן

"שפה לפיו סביב לא יקרע" (לט, כג)

אדם ששומר על פיו – זה עוזר לו לשמור את כל שאר המצוות וזה מה שכתוב בפסוק "שפה לפיו" - כשאדם עושה מחסום לפיו, אזי "סביב" – כל שאר המצוות, "לא יקרע" – ויצליח לשמו.

אמרי חיים

א זיס ווארט

"אלה פקודי המשכן" (לח, כא)

שאל הגאון רבי זלמן סורוצקין זצ"ל: לא ברור מדוע בעת שהתרים משה רבינו את בני ישראל למלאכת המשכן, ביקשו ממנו חשבון מדוקדק על התרומות, ואילו כאשר התנדבו לחטא העגל, שם תרמו זהב רב ולבסוף "ויצא העגל הזה" - מכל התרומות הרבות נוצר רק עגל קטן, ודווקא שם לא ביקשו דין וחשבון כלל! ומדוע תופעה זו חוזרת על עצמה בכל הדורות, שמגבאי הצדקה תובעים דין וחשבון, ואילו ממאספי כסף "לעגלי זהב" למיניהם לא מבקשים דבר?! אלא - השיב רבי זלמן: כל יהודי בפנימיותו הוא חפץ ומחפש לעשות אך טוב. ובאמת כך מסביר הרמב"ם את הסיבה שכאשר יהודי אינו רוצה לקיים מצווה מסוימת כופין אותו עד שיאמר: "רוצה אני"! כי יהודי בפנימיותו הוא רוצה גם רוצה... לקיים מצוות! לכן בכל פעם שיהודי תורם למען מטרה חשובה - הוא דורש דין וחשבון האם נוצל כספו כראוי! לא כן הדבר כאשר אדם נכנע ליצר הרע והוא נותן מכספו עבור "עגל הזהב" ודומיו, כבר בשעת מעשה - ליבו נוקפו על מעשהו זה ובתוך תוכו לא אכפת לו כלל אם תרומתו לא תגיע לעדה. בפנימיותו הוא שמח אם גבאי "עגל הזהב" ימעלו קצת בתפקידם...

הגאון ר' זלמן סורוצקין

"והנה עשו אותה כאשר צוה ה' כן עשו" (לט, מג)

לכאורה ה"כן עשו" מיותר, שכן כבר ציין בתחילת הפסוק שעשו את העבודה, אלא, בני ישראל הסתובבו בתחושה של "היינו יכולים לעשות את זה יותר בשלמות המחשבה והקדושה, בא הקב"ה והחשיב להם את זה כאילו עשו מחדש בכוונה הכי גבוהה כמו שציווה אותם וזה לשון הפסוק ש"כאשר צווה ה' - כן עשו - כך הקב"ה חישב להם כאילו הם עשו את זה בכוונה גבוהה יותר.

מהרי"ד מבעלזא

במדרש מובא כי בני ישראל חשדו במשה רבינו בעניין נדבות המשכן ובשל כך, הוצרך משה לערוך לפנייהם את "פקודי המשכן" חשבון מדוקדק ולהראות להם שכל הכסף והזהב הגיע בשלימותו למלאכת המשכן... ולכאורה איך עלה על דעתם של ישראל חשד כזה?! וכי לא ידעו שמשה בז לכל מה שקשור לכסף וזהב?! הרי בזמן יציאת מצרים, כאשר היו כולם עסוקים בביזת מצרים, משה לא התעסק בכלל בביזה אלא עסק במצוות ארונו של יוסף הצדיק?! אלא בני ישראל ידעו והבינו כי המשכן מוקם כולו מתרומותיהם, אבל ידעו כי תרומה שלא ניתנה בלב שלם ובכוונה זכה וטהורה - לא תוכל להיכלל בבניית המשכן. משום כך, רבים מהאנשים הרהרו לעצמם: "מי יודע אם התרומה שנתתי הייתה בלב שלם ואכן נכנסה ונכללה בבניית המשכן?...". על כן באו כולם אל משה לבדוק ולברר איזה מן התרומות נותרו ללא כל שימוש, ולא נחה דעתם עד שערך משה לפנייהם את החשבון המדויק והוכיח להם כי כל התרומות נכללו לבניית המשכן ולא נותר מאום ללא שימוש. רק אז נחה דעתם...

תפארת שלמה

"וכסף פקודי העדה מאת ככר" (לח, כה)

לכאורה איך משה רבנו ספר את הכסף הלא "אין הברכה שורה אלא בדבר הסמוי מן העין"? אלא משה רבנו שונה היה מכולם היות ומדתו היתה "אמת" שבכוחה לבטל את כל המקטרגים למיניהם שיסודם הוא שקר.

שם משמאל

"וצפה ראשיהם וחשק אותם" (לח, כח)

הקב"ה צפה את ראשיהם - את האבות הקדושים של כלל ישראל ולכן "חשק אותם" - חשק בכלל ישראל.

ר' ישראל ממודזץ

"משכן העדות" (לח, כא)

המשכן עצמו העיד על כך שהדין וחשבון הינו נכון ולא הייתה כאן חלילה שום מעילה, שכן אילו היה כאן אף צל ונדנד של גניבה, כי אז וודאי לא הייתה השכינה שורה ולא היה משכן כולל.

מלבים - מעיינה של תורה